

MOJE DETE.

*H*repenenje te je rodilo, tisto neutešljivo hrepenenje, doživeti v tebi dvoje bitij, dvoje duš, ki naj bi se spojili kakor dve mladiki v nevenljivo trto.

Veselim se te, ker mi prinašaš drugo mladost, novo, še nikdar prej doživljeno. Prinašaš mi ljubezen, katere mi nihče drugi ne more dati.

Pilo si kri mojega telesa, hranila sem te s svojimi sokovi — zato veš, kaj hočem od tebe. Ljubezni hočem in nič več ne mislim na trpljenje, ki te je rodilo, na prečute noči, na borbe tega življenja. Tvoja brezskrbna mladost naj mi razvedri mračno čelo: tvoje veselje, tvoj zveneči smeh naj vliva novih moči v temno dušo, da ti zamorem odpreti pot v bodoče, neznano življenje!

Moje oko te čuva, ko sediš na mojih kolenih, a čuva te moja duša — ko si oddaljeno in te obdaja nevarnost — ker spaja naju tesna vez ljubezni.

Tvoja nebrzdanost, tvoje otroško hrepenenje me ne plaši, ker vem, da sokovi, ki so v tebi, bodo vzcveli v še lepšo in močnejšo trto, ki bo kljuovala vsem viharjem in se bo vzpela visoko nad materjo zemljo. Nasrkalo se boš vseh moči, ker v zemlji, iz katere — trta — se dvigaš, je potreben gnoj. Tudi rožni grm se dviga iz gnoja, in vendar duhti roža tako omamljivo. In tudi ti se boš dvignilo — dete — iz vsega slabega, ki te obdaja, proti solncu, kamor te bo spremljala misel moja.

Urednica.

TO PESEM TEBI, DETE.

Najlepše vse seni vate položila,
iz tebe naj odseva moj obraz.
Najdražje vse sem v tvojo dušo skrila
in čuvam, da te ne okrade čas.

Če kdaj bo prej kot meni tvoj nasmeh
kot roža rdeča z usten se ospi,
daj Bog, in čuj, ne šteji mi tega v greh!
da tudi meni več ne bode cvel...

Roža Gorska.

DOM GOSPE MATERE SERAFINE. IVAN PREGELJ.

amostanski škranček, vesela gospodična Anica je povešala že par dni glavo in bledela. Oče ji je bil pisal, da jo pride obiskat v sredo. In zdaj je bila sreda in gospodična Anica je bila vsa nemirna. Njena žalost so bili njeni mači obiski. Vznemirjali so jo do bolečine v svoji

rednosti, s katero so se vračali vsak mesec, dvajsetkrat v letu. Iz meseca v mesec se je Anica bolj bala: Prišel bo oče, čudnoresni mož z brado, dobrohoten v besedi in vendar trd, sladek v oči in vendar tako krut, tako čudno neveren in razaljen, češ da ona ni srečna, da so jo bile obšle le neumne muhe, ko je pobegnila z veseliga gostilniškega doma v tili samostan. O, o! Kako je Anica hrepenela po svojem očetu, po možu z veliko očetovsko ljubeznijo in boleščjo v duši, da mu edina hči ni srečna, da je zapustila bogati dom, sijajnost življenja. Hrepenela je po njem, sladka pisma ljubezni in brezmejnega spoštovanja mu je pošiljala, a kadar je pisal, da jo bo obiskal, je trepetala: In če pride in poreče: »Anica, in zdaj je dovolj tega, zdaj boš šla z menoj domov. Tvoj oče sem, ubogati me moraš, pokorščina je tvoja prva dolžnost. Odpustil sem ti tvoj nepremišljeni korak, toda zahtevam, da ga zdaj popraviš. Gospa mati sama so mnenja, da nisi storila popolnoma prav.«

Iz refektorija v kapelico so šle matere in sestre. In ob strani je stala temnopolta sestra vratarica. Anici so zaklecala kolena. Zdaj zdaj bo izvedela: »Gospod papa so na porti, gospodična Anica!« Šla je, bila je vstric ob sestri vratarici in je obstala.

»Gospodična —
Anica se je zgenila.

»— Mercedes,« je rekla vratarica. »Gospa markizinja teta, visokorodna gospa Turnska...«

Anici se je zavrtelo v glavi. Kakor je bila preje obstala sunkoma, tako je zdaj planila naprej, v kapelico in kipela v sladki grozi, v neskončni hvaležnosti:

»Jezus, mili, sladki! Priveži, priveži me k sebi, skrij, skrij, da me ne najdejo, da bom samo Tvoja! In očetu, dobremu mojemu papanu daj tako misel, da bo vedel, da sem srečna Tvoja, samo Tvoja.«

Nebeški ženin njen ji je gledal z oltarja v otroško žejne oči in kdo ve kako je sinil od nekod solnčni odsev čez njegovo resno, sveto ob-

ličje in se je zdelo, da se je nasmehnil dobrohotno milostljivo...

Nekaj dni za tem je izvedela Anica, da je bil oče v mestu in je ugibala, čemu je ni obiskal. Kadar je to pomislila, se ji je vedno zopet zasenčil obraz in je stokala:

»Kadar bo zdaj prišel, bo za res. Nič več ni dober, nič več ne bo popustil, vzal me bo domov, vzal me bo s silo...«

In drugokrat zopet se je razburjala do bridkih solz:

»Zakaj nimam sester, pet, deset! Potem bi jim bila v nadlego doma in nihče ne bi povprašal po meni. Zakaj, nimam bratov in sester!« In sredi žalosti je vzkripela: »Zakaj so papa vdovec! Ženo bi imeli, laže bi jim bilo brez mene!«

V svoji otroškosladki pameti je molila tedaj gospodična Anica k Jezusu, svojemu Izvoljenemu:

Daj moj Sladki, tako pamet očetu, da me ne bo silil od Tebe v stran. Daj, napravi kako, daj mu, če moreš, mesto mene drugo hčer, recimo rejenko, ali pa mu daj, saj še ni tako star, ženo, da bo moja mačeha...«

Gospa mati Serafina ni videla srčne bolešči gospodične Anice. Nikoli! Gospa mati Serafina, ki je s toliko skrbjo oprezovala dušo svoje tajne, morda nezavedno izvoljene ljubljenske — gospodične grofice Mercedes, kmetiške Anice ni videla, ni umela...

* *

Tostran porte za intimnejše obiskovalce na levi je stala gospodična grofica Mercedes, onstran je šumela vsa v temni pepelnati svili markiza Turnska, stara koketka z lornjetom v roki in intrigantstvom v glavi pod tujimi plavimi lasmi. Grofici Mercedes je bila stara teta s svojim omledno sladkim obnašanjem zoprna v dno srca. A vendar ji je prijalo, da jo je teta pogosto obiskovala, da je nosila s seboj vonj dragih dišav, katerim se je bila mlada grofica radi domačih preprirov in iz nekake žaljene samoljubnosti odtegnila v samostan. Ta ob porti, ob ozki lini je kipel od tete vanjo vonj sveta, duh sijajnosti, kateri ji je bil odgojil lepo telo in mlado nenaravno, zgodaj bolešno dušo. Kakor drobna mreža so puhteli ti parfemi v tili samostanski vzdih, dramili v mladi kandidatini želje po življenju- vzburkavali pokoj duše, plemenite, ponosne duše, ki se je bila, dasi preveč pod zunanji vplivi, toda vendar trdno in verno odločila zavreči sijaj, ljubezen, rože in parfem... Intrigantka teta je iz tedna v teden skrbneje pletla mrežo, v katero bi zajela mlado groficično dušo, potegnila jo zopet v svet, v salon, med toalete in kavalirje. O, to bi bil zanjo zmagoslaven dan, ko bi se vrnila z lepo grofico pod roko

naravnost iz samostana v šumno soarejo, prirejeno v čast gospodi, gospodu knezu s španskim imenom, gospe, gospe vojvodkinji z Ruskega nekje, bogvedi ali iz Moskve ali saratovske ali katerkoli gubernije.

Tako je čebrijala:

»Ah, grofica Mercedes, Vi ne veste, Ti ne veš, dragica, kako je ta človek zabaven. Charmant, je te per assurer, mu petite! Kavalir, ves kavalir. Lani je bil v Sahari. V eni noči je ustrelil tri leve. Duhovit človek! Poln romantike. In preprost. Zlato srce, moja draga. Ko sem mu govorila o Tebi, je imel solze v očeh in je rekel: »Markiza, Vi jo ljubite — to si namreč Ti, dragica. — markiza,« je rekel, »Vi jo ljubite kakor mati.« In potem, ne strašite se, grofica, ma chere, dete moje, potem me je vzel seboj in mi zaupal, da Te ljubi in pri živem Bogu me je zarotil, naj Ti govorim — glej, tikam Te dete, — naj Ti govorim o njem.«

Tetki markizi je postal glas skrivnostnotih in je rekla:

»Mais non! To bi Te žalilo in jaz si ne upam, govoriti Ti o tem. To pa rečem! Saj se spominjaš kneza Vranskega. Ko je izvedel, kaj si storila, veš-li kaj je rekel? Malheur, je rekel, to je malheur terrible, moja draga! Apropos, skoro sem pozabila . . . ah, dete, Ti si nestrpna, razumem. Samostanski red, seveda, seveda. Oprosti! Samo še nekaj. Glej, ne srdi se name, dragica, jaz mu nisem mogla odreči! Usilil, mais oni, Ti rečem, usilil mi je pisemce zate in pri časti svojega rodu sem mu morala obljubiti, da Ti ga izročim. To se pravi, ne gospod Vranski, oni drugi veš, oni iz Sahare, grof Pedro . . .«

Spretno in pretkano je potisnila drobno pisemce skozi lino, oprezujoča mlado grofico, ki je nemirna segla po pismu in si je skrila v nedrije. Pretkan nasmeh je obrodil drobne ustnice gospe markizije. Opravičevati se je začela in podajati grofici Mercedes pomočilo o darovih, ki jih bo v eni uri pripeljal domači lakaj v samostan. Nato jo je hlinjeno pomilovala, kako da je blede, obenem pa ni hranila s pokloni, da je grofica neskončno zanimiva: »Prava orientalska, gruzinska lepota si postala, Mercedes, biser, dete!«

Omočena od njenih besed in duha življenja, ki je vel od svetske dame, se je odtrgala grofica Mercedes in odšla v svojo sobico. S tankimi prsti je raztrgala ovoj pisma in brala:

»Grofica! Oboževana Mercedes!

Moje življenje ste in moja smrt. Tisti dan, ko boste vzeli šlar si bom pognal krogljo v svoje srce. Če pa se Vam malo smili človek, ki samo eno ljubi na svetu, samo Vas —, usmilite se, Vrnite se iz samostana. Vsak četrtek imam naročeno kočijo, ki čaka ves dan vis-a-vis samostanskih vrat. Deset korakov, boginja, deset korakov, oboževana, zvečer ko se mrači in svobodni ste in jaz najsrečnejši človek na zemlji. Umrjem za Vas, Edina Najlepša! . . .«

Edini, Najlepši je gledal bolno s stene na deklico, ki je v duši bojevala boj za vse življe-

nje. Videl je sanjav nasmeh na njenem licu in Mu je bilo žal. Ona pa se je smešila in ni opazila, da je vstopila gospa mati Serafina in se ji približala in ji rahlo potegnila dajteče pisemce iz rok.

»Pustite,« je vzkipela grofica Mercedes.

»Ne, dete,« je rekla dobrohotno prednica. »Moram vedeti, kaj Ti pišejo.«

Gospe materi se je lice bolešno zresnilo. V hipu je dočitala in rekla:

»Gospodična Mercedes! Oprostite! Vidim, da tega res ne bi bila smela brati. A ker sem, gospodična, — zaupajte mi svojo boleost! Zaupajte kakor materi, kakor prijateljici.

»Gospa mati!« je rekla negotovo grofica. Bila je vsa plaha, zardela.

»Govori, dete,« je prosila neskončno nežno prednica. »Svetovala Ti bom, podprla Te bom v boleosti. — Govori!«

Grofica je molčala. Ko je dvignila glavo, je bila hladna, skoro prezirljivo hladna:

»Zaupala se bom svojemu ženinu!«

Prednica je povescila oči. Čudno slovesno je bila spregovorila Mercedes. Vsa omočena je bila gospa mati in ni vedela, ali je mislila kandidatinja ženina nebeškega ali človeka, rojenega iz žene in grešne . . .«

V. ANAKLETA IN ELEKTA.

Redno vsak dan je obiskala sestra Elekta svojo tovarišico v boleosti, polslepno sestro Anakleto. Sestra Anakleta je sedla na posteljo, sestra Elekta k mizi, razgrnila liste Annegarnove svetovne zgodovine in brala eno uro in dve, na glas, mukoma s svojimi šibkimi prsi in vendar srečna, da more storiti komu dobro. Med branjem je zopet in zopet obudila v sebi vtis, da je v šoli in uči. Če se je zavedela, zalotila sredi takih sanj, se je boleostno nasmehnila, prestala brati in menila proti Anakleti:

»Glejte, zopet sem sanjala, da sem v šoli. O čem sem Vam sploh čitala?«

In sestra Anakleta je dvignila blede obličje s pošastno temnimi naočniki in je rekla:

»O sveti Mehtildi in saškem vojvodi Henriku.«

»Ali sem brala dolgo?«

»Precej! Hvala, sestra! Ni treba več, utruja Vas.«

»Samo še dve strani! Saj vem, da radi slišite.«

»Pa dajte!«

In sestra Elekta čita dalje:

»Mehtilda je dala pokopati svojega ljubljeneega soproga v Kvedlinburgu v cerkvi svetega Servacija pred altarjem svetega Petra. Nato je živela vdova samo svoji pobožnosti in se je odpo vedala vsemu svetskemu sijaju. Še pred petelinjim petjem je ustajala, pela psalme in delila dobrote revežem in prosjakom, ki so prihajali rano zgodaj. Potem je šla k sveti maši. Tiha in skromna je živela. Nikogar ni žalila, nikogar

obsojala in vse žalitve je prenešla udano. Pa tudi skrbi in žalosti ji niso bile prizanešene. Njena sinova Oton in Henrik sta se sprla...«

Tako je brala sestra Elekta o kraljici, ki sta ji lastna sinova storila hudo, potem obžalovala svoj greh, poklicala kraljevo trpinko nazaj iz prognanstva in se ji poklonila in jima je ona odpustila in ju blagoslovila. Tišji, vedno slabjši je bil glas goreče prelektorice in je končno prešel v polglasno šepetanje in je sestra Elekta vzdihnila trudno resignirana:

»Oh, sestra! Nič več ne morem!«

Sestra Anakleta je bila vsa v zadregi in ji je bilo hudo in se je dvignila in prosila:

»Saj vem! Saj to je zločin, da mi berete in Vas poslušam, ker vem, da Vam škoduje. A Vi ste tako dobri in hočete brati, hočete, sestra Elekta in meni je dobro. Poslušam in potem ponavljam, ko sem sama, kar sem slišala. Ponavljam in premišljam, kako je to lepo v knjigah povedano in kako je bilo neki v življenju vse to vse drugače, vse drugače. O, sestra! Ali ste tako dobri, samo še to pogledite in mi povejte! Čisto sem pozabila. Ali je vladal gotski kralj Vitika od leta 710. ali 700?«

»Kralj Vitika? Čakajte sestra! Spominjam se, da sem Vam brala, a ne morem najti takoj.«

»Gostje na Španskem,« svetuje sestra Anakleta in sestra Elekta vzdikne:

»Res je! Kralj Vitika. — Kako ste rekli sestra?«

»Sedemsto deset.«

»— je nehal vladati!«

»Oh,« je vzdihnila sestra Anakleta, »spomin me zapušča. Začetne in končne letnice zamenjajem...«

Od zgodovine je prešel njiju pogovor na šolo in učenke in od tu na njiju lastno bolelost. Druga drugi sta tožile bol. Sestra Anakleta je govorila o svojih očeh, omenila, da je zdravnik nimenja, da bi se morala dati operirati.

»Pa to mi je strašno misliti,« je rekla, »strašno, sestra Elekta. Pet tednov, pravi doktor, ne bi videla nič. Bolelo ne bi, pravi, in bolečine se tudi bojim ne. A to, to! Nič videti pet tednov.«

Sestra Elekta je vedela, da bo sestra Anakleta kljub svojim ugovorom navsezadnje vendar morala privoliti v operacijo in da bo od te operacije odvisno vse: ali zdrava ali pa slepa, ne za pet tednov za celo življenje. Strašna žalost ji je stisnila srce. solze so ji prikipele v oči. Ni mogla skriti svojega ganotja.

»Ali ste vzdihnila, sestra?« je vprašala sestra Anakleta. Sestra Elekta je planila kvišku, objela sestro Anakleto in zaihtela:

»Jaz bi rada, rada vso kri bruhnila... še enkrat, za smrt, a Vam, Vam... naj da... naj vrne Jezus oči!«

»O sestra!« je zajokala ginjena sestra Anakleta. »To biti ne sme, to biti ne more! Ne, ne! Ne bom več privolila, da bi mi brali. Ušesa si bom tiščala.«

Izplakali sta svojo žalost. Zunaj se je začelo polagoma mračiti. V belem licu mučenice sestre Anaklete je sinilo nekaj kakor rdečica. Nestrpno je stopila k oknu in nazaj od okna in zdaj pa zdaj je vzdiknila in vprašala:

»Ali je že večernica na nebu?«

»Zakaj, sestra Anakleta? Ni je še!«

»Potem še ne smem odgrniti,« je vzdihnila sestra Anakleta. (Dalje.)

OTROK.

V polomljenih vejah moje mladosti se je cvetje razvilo, in žena, glej, iz najglobljih skrivnosti poganja z nebrzdano silo.

Moj otrok in ti! — Grem po cesti in mislim na vaju. Tedaj zaživim dni bodočih smehlaj, prečudne besede moč: cvesti...

France Bevk.

MOJA PESEM.

TA moja pesem te ovije z godbo, dete moje, kakor nežni objem ljubezni.

Ta moja pesem se dotakne tvojega čela, kakor blagoslavlajoči poljub.

Ko boš osamela, bo sedela ob tvoji strani in ti bo šepetala na uho, ko boš v gnocchi, te bo oklepala s svojo oddaljenostjo.

Moja pesem bo kakor dvoje peroti za

tvoje sanje, prenesla bo tvoje srce na meje neznanega.

Kakor verna zvezda bo nad glavo, ko bo temna noč nad tvojo cesto.

Moja pesem bo sedela v zenicah tvojih oči in pokazuje tvojemu pogledu pot v srce stvari.

In ko moj glas umolkne v smrti, bo govorila moja pesem v tvojem živečem srcu.

Rabindranath Tagore.

DEKLICE DAVNINE. J. JACQUIN. M. J.

KHAMAIT, MALA EGIPČANKA ZA ČASA RAMZESA II.

kanarčke na kolesih, hišice, mizice, omarice, vrtavke ali žoge, toda vse to ga ni prav nič zanimalo.

Zdehal je...

Slednjič pa se je zganil na oster žvižg. Klical ga je Khnoumhotpon; Khamait, ki jo je Ramzes prav posebno ljubil, se je od svojega zaupnika poslovila in položila prst na usta, kot da mu še enkrat zabiči molčečnost. Pritlikavec je storil isto in se podal s svojim psom iz vile skozi kraljevi vrt, nato pa krenil skozi drevored nubijskih palm proti faraonovemu stanovanju.

Šel je mimo skladišč, mimo vojašnice, mimo kraljičinega dvorca in se ustavil pred kraljevo palačo. Pred glavnim vhodom so stražili lidijski vojaki z okroglimi čeladami, v egipčanskih plaščih in z dvoreznimi meči. Nič kaj ni bilo lahko priti k faraonu Ramzesu, solnčnemu sinu in kralju dveh Egiptov, toda ker je vsakdo vedel, da je Khnouhotpon kraljev ljubimec, se vojaki, izmed katerih so nekateri kvartali, niso prav nič vznemirili, ko sta pedenjmož in njegov četveronogi tovariš prestopila prag Njegovega stanovanja. Pritlikavec je došel v častno dvorano, ki so jo krasili stebri — bila je prazna — in kjer je sprejemal faraon obiske in počaščenja. Po dal se je k visokemu z zastavicami okrašenemu odru, odkoder je Ramzes zaslišaval svoje podanike, in od tu je vstopil v glavno sobo, kjer so imeli strežaji posla z oblačenjem solnčnega sina. Tu so se nahajali kraljevi brivci, ki so edini smeli briti njegovo brado in striči njegove lase; tu so bili lasuljarji, ki so mu na glavo polagali modre lasulje in kačjo glavo; sluge so mu morali stružiti nohte, dišavarji so njegove obrvi barvali črno, lica in ustnice pa so mu lepotičili z belimi in rožnatimi barvili. Tu so bili tudi oni, ki so ga odevali — kajti danes se je faraon namenil žrtvovati v Amonovem svetišču — v obredno oblačilo: v dolgo haljo iz odličnega platna z zlato vezenim predpasnikom, ki je

bil posut z barvitimi dragulji, za obuvale pa so mu služile nazaj zakrivljene sandale. Khnoumhotpon se je zleknil pred svojim gospodarjem, ki mu je prijazno pomignil, in se je umaknil v kot, kjer je ostal molče, dokler ni bil kralj oblečen. Nato so se brivci, lasuljarji, dišavarji in strežaji priklonili in po vrsti odšli. Ko je Ramzes s kretljivo odslovil telesne častnike in dvorjanike in prenehal narekovati povelja, ki jih je pisal sključeni pisar na pergament, se je zamislil in podprl čelo z desnico.

»Khoumhotpon«, je hipoma dejal, »pojasni mi, če moreš, zakaj je gospodar Egipta, najmogočnejši kralj na svetu, bog, solnčni sin, vedno, vedno otožen, zakaj ga v nočeh brez prestanka straše more in so njegovi dnevi polni tuge, medtem, ko se ti, ubogo in pohabljen bitje, ki si komaj toliko vreden kot prašno zrnice, vedno smeješ in prepevaš?«

»Visoki gospod,« je odvrnil pritlikavec, »to je kaj enostavno. Vam smem povedati na uho?«

»No, stopi sem!«

»Glejte; povem vam zakaj ste otožni: predvčerajšnjim je neki suženj v palači izmaknil melono ki je bila namenjena vam in jo pojedel, ter nato umrl v najstrašnejših bolečinah. V zahvalo, da ste bili nesreče oteti, ste sklenili ob milejši uri žrtvovati Amonu, tebanskemu bogu zaščitniku.«

»Ali je to vse, kar veš?«

»Ne, visoki gospod. Tudi to vem: ko so pred dvema meseci položili faraona, vašega slavnega očeta v grob, v njegovo piramido, se je kljub temu, da vas je on postavil za naslednika, raznesla govornica, da hočejo zarotniki posaditi na vaše mesto, na vaš zlati prestol...«

»Koga? ...«

»Imenovali so nekaj zarotnikov in izbral so več oseb, ki so se potegovale za prestol, toda dobiti ni bilo mogoče nobenega dokaza. Upali ste, da se bodo zdaj, ko vas je zastrupljen sad obvestil o namerah, ki se odigravajo v senci, pokazali znaki kesanja.«

»No?«

»To so vzroki, ki vam pomračujejo čelo. Jaz pa nimam nobenih, ki bi me zavidali; nikdo me ne namerava zastupati in nimam skrbi, da bi kedaj postal kralj in bog. Odtod izvira moje veselje.«

»Pa kaj še govore v moji palači?«

»Da je vaš stric Nakhiti predvčerajšnjem odšel na lov na leve in da bo potr, ko na svojem povratku izve, da je neki njegov suženj izmaknil vašo melono.«

»In zakaj bo potr?«

»Ne vem, visoki gospod!«

»Nasprotno, ti, Khnoumhotpon veš zelo mnogo... Parkrat so izginili faranovi strežaji vsled manj važnih vzrokov.«

Ramzes je obrvi jezno namršil; pretliž kovec pa se je živahno zasmeljal in malomarno pogladil svojega hrta po glavi.

»Ali mi dovoli, Vaše Veličanstvo, neki predlog?«

»Povej.«

»Zlato ovratno verižico stavim, da vas razveselim in da za vedno izženem žalost iz vašega srca, če ne, me daste lahko pretepsti!«

»Knoumhotpon, tepen boš, veruj mi, če sprejemem tvojo stavo!«

»Le naj poizkusi Vaše Veličanstvo!«

»Kaj naj storim?«

»Čisto enostavno. Kraljičina Khamait bi vam rada pokazala novo igro s katero že od včeraj razveseljuje vse otroke v vili. Predno se odpravite v Amonovo svetišče, jo pridite pogledat.«

»Kaj misliš, da sem otrok,« se je Ramzes ujezil, »in meniš, da me bo otroška zabava raztresla?«

»Visoki gospod, obljubili ste...«

»Naj bo, srečen bom, da vsaj par hipov preživim s svojo ljubljeno hčerko. Toda ti, Khnoumhotpon boš tepen.«

»Dobil bom zlato verižico! Toda prosil bi, Vaše Veličanstvo, če blagovolite dovoliti, da privede kraljičina Khamait svoje bratrance Mykerina, Amerèsa in Sahourija, Nakhitijéve sinove... in ko jih boste sprejela bo prisotna samo kraljica, vaša vzvišena soproga.«

»Vse ti dovolim, toda, Knoumhotpon, tepen boš!«

Ko je vstopil Knoumhotpon, ki so mu sledili Khamait, Mykerinos, Amerès in Sahouri, je sedel Ramzes v širokem naslonjaču, ki je bil umetno izrezljan in pozlačen ter obšit z blazinami. Za njim je stala kraljica Nofritari in opirala svoje z dvojno zapestnico okrašene roke malomarno na naslonjalo. Na mizici je ležala košarica s sadjem za otroke.

Khamait je smeje in ljubko vrgla svoje dolge kostanjeve lasé ob stran, si popravila svoj obesek — izrezljano čebelo in se poklonila svojemu očetu in svoji materi, njeni bratanci pa so po strogem običaju padli pred faraonom na tla. Ramzes in kraljica sta Khamait objela in pomignila vsem trem Nakhitovim sinovom, ki so se vzdignili.

»Dobro došli, Khamaitjini bratrance,« je rekel Ramzes, »veseli nas, da se tako radi skupaj igrate. Ker vas je naša ljubljena hčerka povabila, nas bo vzradostilo, da hočete našo palačo nekoliko poživiti s svojo mladostjo in živahnostjo.«

Khamaitina zasluga je bila, da so otroci kmalu pozabili, da je prisotna vladarska dvojica, poleg kateri sta bila tudi Khuoumhotpon in njegov neločljivi tovariš Pironit. Igra je postala hitro prav živahna. Neprisiljeno so se šli obiske in poklice. Izmed vseh je bil My-

kerinos najbolj živ. S smeh vzbujajočimi kretnjami je znal posnemati čevljarja, ki vbada sandale s šilom, škripanje tkalčeve ladjice in brivca, Khamait, ki ga je vneto vzbujala k šaljivkam, je mahoma zaklicala:

»Pojdimo se igrat tatu, ki je okradel melono...« in pomignila Khmoumhotponju, ki se je sklonil k faraonu in mu zašepetal: »Veličanstvo, dobro pazite!«

Igra se je pričela: vrsta stolov je predstavljala ulico, ki vodi na glavni trg v Tebah. Ta prizor so očitvidno zamislili dečki na sprehodih po zavitih ulicah, kjer radi opazujejo kovača, ki goni svoj meh z noge, ali pa peka, ki drži svojega sina za noge, da lahko ta na pol zleze v peč, kjer čisto v ozadju porazdeli hlebce.

Na zadnjem sedežu je sedela Khamait ter prodajala zelenjavo in sadje. Potrpežljivo je čakala na kakega kupca in glej: že se ji je približal Mykerinos s svojim sužnjem Sahourijem. Od vseh strani vabijo Mykerina zlatarji, železninarji, prodajalci poljskih pridelkov, dišavarji in kletarji, toda on se je ustavljal le pred našo prodajalko in izbral melono, ki jo je skrbno odišal, da se je prepričal o njeni kakovosti. Konečno se je odločil, da jo kupi in Khamaiti je plačal četrt bakrenega ontnonja, nakar je prodajalka pristavila, da je zadovoljna »ker je on.«

Mykerinos je izročil svoje blago Sahouriju in se vrnil v svojo vilo v mestu. Tu je Mykerinos dal znamenje, naj se Sahouri od strani in medtem, ko je nadaljeval svojo igro, se je Khamait tiho približala svojemu očetu, ki je ves prizor napeto zasledoval in se vsedla k njegovim nogam.

Mykerin je vzel svojo melono; z majhnim bodalcem je vbodel vanjo jamico, v katero je natresel ali se vsaj delal tako, prahu. Nato je poklical svoja sužnja. Amerès in Sahourija. Velel jima je, naj pripravita košarico najslajšega sadja: dateljev, fig, granat, suhih rozin, med katerimi je tudi kraljevala sladko dišeča melona...

»Ponesita to«, je jima rekel, »v faraono kuhinjo... Le solnčni sin je vreden teh sadežev, ki jih je ozrelil njegov oče!«

Dal si je prinesiti lok in sulico in javil, da gre na lov na leve.

Amerès in Sahouri sta ostala sama in igra se je nadaljevala pred plašnimi očmi Ramzesa, Nofritare in Khamaiste. Sužnja sta vzela košarico in izpolnila gospodarjevo zapoved... O, kako slastno so dišali ti sadeži! Amères in Sahouri nista mogla odmakniti pogleda od njih! Prvi je padel v skušnjavo Sahouri in načel granato... Zgledi vlečejo!

Amerès se je prepričeval, da je Mykerinos na lovu, odkoder se povrne šele čez več dni... Prijel je za oni najlepši sadež — melono... Toda komaj se je z njo dotaknil svojih ust, že je padel mrtev na tla, kot da ga je ubila strela!

Igra je bila končana, Faraon se je dvignil ves blede. »Kaj pomeni ta prizor?« je razburjeno vprašal Mykerima.

»Mislim, visoki gospod,« je odvrnil deček, »da nas ta igra uči, kako Amon kaznuje tatove in sladkosnedneže, kajti dogodek se je pripetil včeraj, ko je moj oče vpričo nas naročil naj vam sužnja prineseta sadje, medtem ko se je on odpravil na lov.«

Ramzes je nekaj časa ostal zamišljen, nato je čisto mirno dejal:

»Deca moja, Amon je zares pravičen bog, ki kaznuje zlobne ljudi in zdaj je prišla ura, ko se moram podati v njegovo svetišče. Vaša igra mi je ugajala. Mikerinos, Amerès in Sahouri so me očarali s svojo razumnostjo in zahtevam, da jih ti, Khnoumhotpon pogostiš z medenimi pogačami, s sirupom in citronami. Pojdi...« In še je pristavil, okrenivši se k svojemu ljubljencu pritlikavcu: »Zlato verižico boš dobil in še več!« Medtem ko so vsi trije Nakhitovi sinovi odšli veseli, da so igrali s takim uspehom in dobili v dar slaščice, sta kralj in kraljica prišla Khamaito za roko.

»Hčerka, ki te najbolj ljubim izmed vseh bitij na zemlji«, je dejal Ramzes, »ti veš za usodno skrivnost... Tvoj izvrstni razum, ki je znal zločin razkriti v nedolžni igrici in me

postaviti za sodnika, ne da bi bilo treba obtožiti zločinca, bo kmalu izvedel, da je krivec kaznovan... saj ne boš ničesar povedala. Zaupava si!«

»Ljubim vas,« je hčerka preprosto odvrnila. Ura je štiri... Faraon in kraljica se odpravljata v Amonovo svetišče, kjer bosta žrtvovala bika. Sijajen sprevod se odpravlja na pot... vozu kraljevske dvojice sledi vrsta knezov, visokih dostojanstvenikov, praporščakov, pahljačenoscev, in vojakov s helebardami, s kopjem, s sekirami in s ščiti...

Z vrha terase na vili kraljevih otrok opazuje Khamait veličastni sprevod. Mimogrede se ji nasmehmeta Ramzes in Nopitari... in ona gleda za njima dolgo... dolgo, dokler vsa procesija ne izgine v blestečem prahu zahajajočega solnca.

Ona pa še dalje premišljuje. Tolaži se, da je storila svojo dolžnost, toda užalosti se, ko se domisli, da ne bodo njeni bratrancei Sahouri, Mykerinos in Amerès nikoli zvedeli, zakaj se ni povrnil z lova njihov oče Nakhiti, ki je hotel podariti kralju melono... Na tleh pa leže zapuščene punčke iz gline, golobi in kanarčki na koleščkih, vrtavke in žoge: vse te igrače je več ne zanimajo, kajti kdor ve za tako strašno skrivnost ni več otrok.

BEGUNKA.

Sama še ob črni vrsti spečih voz bedim.
V mesečini kakor v mleku kopljem si lepoto
in bridkost petnajstih svojih mladih let.
Črni je vagon mi dom, železna tira pot v življenje.

Kje, mladost si zlata, kje mi, domovina?
Vidim te v večerni zarji:
svit morja se ti blešči v vrhoh,
gozd šumi večerne pesmi,
v brajdah temnih trta šepeta. — — —

Kje si, domovina?
Ob barakah sveti nizek ogenj v noč
in vojniki kolo plešejo.
Črn cigan na sredi piska, vzpet na prste,
pesem se piščali k nebu vije,

pesem davnih mojih mater in očetov,
dob pozabljenih odmev.

O, svoboda!

Preko mesta pod zvezde nje pesem vriska,
čase ji jeklene pojejo v pozdrav,
jek železnih odbijačev med vagoni
v dolgi vrsti melodije bije takt.
Roke lomim bele za to pesmijo,
pijem jo s pekočimi očmi,
kri plamteča v žile jo vsesava,
lije mi v srce, da jo bo slišal
prvi moj otrok, ko stisne ustne
k prsim svoje uboge matere
daleč, bogve kaj in kje...

A. Remec.

SLABO ŽIVČEVJE NAŠIH OTROK.

Brezdelnost in nevolja otrok ni vedno vzrok slabe vzgoje, pač pa je premnogokrat le posledica živčne šibkosti in razdražljivosti. Če nima doječa mati dovolj tečne hrane, je njeno mleko šibko. Njej sami pojemajo moči, a tudi otrok se vsled tega ne redi in živčevje mu ošibi, postaja siten in jokav. Stariši si navadno slabo tolmačijo to stanje; s sitnim otrokom nimajo potrpljenja in ga kaznujejo takrat, ko bi najbolj potreboval skrbno inumno negovanje. Tako neumestno postopanje še poveča otrokovo živčno šibkost, le še bolj draži in razvija v njem odpornost, trpkost in zlobo!

Iščimo vzroke otrokove nebrzdanosti tam, kjer imajo svojo zibel. Ponavljam, da niso vedno posledica slabe vzgoje; vzroki se zbirajo, kjer jih najmanj pričakujemo: v materinem telesu, v materinem mleku. Otrokovo živčevje ošibi že takrat, ko leži še kot skrivnost pod materinim srcem. Redke so matere, ki se tega zavedajo, ki čuvajo razvijajoči se plod. Koliko je očetov, ki upoštevajo stanje noseče žene? Vrtnar neguje, varuje svoja sadna drevesca, da bode sad tem zlahnejši. In mož, misli kedaj nato, da bo njegov zarod plemenit, če bo nežen in če bo negoval nosečo ženo in se poglobil v njeno stanje? Kedo bi se ukvarjal in mislil na vse te malenkosti — ki pa imajo vedno zle posledice?

Krive so tudi matere same, da preidejo njih slabi živci na otroka. Ne sluteč, koliko dobrega in slabega zrna položijo v otrokovo telo in dušo, se udajajo brezmiselnim navadam, nepotrebnim in prevelikim skrbem; strah pred predstoječim trpljenjem jih dela nemirne, neznosne; so slabe volje radi telesnih bolečin. Čemu vse to? Ako ve žena, da ne bo mogla vsega tega mirno prenašati, naj se ne pripravlja na materinstvo, naj ne hrepeni po potomcih, ker škodi le svojemu zdravju, plodu in postaja neznosna vsej okolici. Sveta dolžnost žene je, pričakovati in pripravljati se z veseljem na predstoječe trpljenje. Njena duša bodi vedno vesela, naj se ne vdaja nikdar jezi, žalosti in sovraštvu, da ne skali dušo razvijajočega se ploda. Tudi zmernost v jedi in pijači je neobhodno potrebna, gibanje v svežem zraku, delo in mirno spanje ter zmernost v vsakem drugem uživanju.

Ker preide duševno življenje očeta in

matere v njih otroke, bi morala mladina previdneje sklepati zakon. Ni vseeno, koga se voli. Slabi otroci so potomci že slabih starišev, oziroma nesrečne izbere zakonske polovice. Le redkokdaj naletimo na zakon, ki izvira iz razumevanja duš, kar bi moral biti, ako bi mislila mladina tudi na bodoče otroke in ne samo nase.

Prvi znaki šibkega živčevja se pojavljajo pri dojenčkih že v prvih mesecih. Otrok se vstraši in strese pri večjem ropotu ali šumu; njegovo spanje je nemirno; ko je razdražen, silno vpije; ako se z njim poigramo, je nenaravno vesel in razigran. Pri večjem otroku se opaža to v večji meri. Naslednji pojavi so tudi vzrok živčne šibkosti: otrok se boji teme in osamljenosti; marsikaj mu vzbuja stud in odpor, kar živčno zdravega otroka ne vznemirja tako na pr. se tresse otrok ali joče ob pogledu gotovih živali ali gotove jedi. Nenormalna razposajenost ali apatija in neobčutljivost za razne pojave, kar se opaža pri normalnih otrocih le v slučaju bolezni; tako na pr. se razveseli otrok prihoda ljube osebe, živčno bolan pa ostaja brezbrizen. Razburljiva narava, ki žene otroka k gotovim dejanjem, ki se jih mora pozneje kesati in sramovati, je tudi plod bolnih živcev. Mišljenje živčno oslabelega otroka je leno, manjka mu zaupljivost v lastno moč (ki je nezdrav pojav kot preveliko zaupanje v lastno moč). Tudi nagnjenje k laži in sleparstvu je mnogokrat posledica živčne šibkosti; taki otroci potrebujejo posebno negovanje in nadzorstva. Samovoljnost, ki vzraste iz otrokove bolne domišljije; prepričan je, da mu delajo vsi krivico, hoče uveljaviti le svoje mišljenje in si je v svesti, da dela prav. Prevelika občutljivost, ako je na pr. otrok užaljen, razdražen in slabe volje pri najmanjšem vzroku, lastnosti, ki mučijo otroka samega in druge. Zlasti deklice so podvržene tem lastnostim. Prepustijo se raznim nezdravim občutkom, so domišljave in pretiravajo marsikaj v svojej bolni fantaziji. Tudi lahkomiselnost, prevelika, nikdar zadovoljiva radovednost, zamorejo biti posledice živčne šibkosti in slabokrvnosti. Le razumni stariši zamorejo prečiti neprijetno bolezen današnjih dni — nervoznost, ki dela človeka neznosnega in odurnega!

UPANJE BOLNIKA.

Ves zemski šum je že potihnil,
še pesem ptička samotarja,
le jaz bi rad še parkrat vzdihnil,
ko bolne ure noč udarja.

A tiho skril se bom v blazine
s telesom celim, z dušo celo;
ko skozinskoz me bol prešine,
me spanje trudno bo objelo!

V. S.

OTROK IN DELO.

TRNJEVA je pot življenja — srečne ure na tej trudapolni poti so kot lep cvet, ki cvete, nas omamlja a se kaj kmalu usuje v prazen nič. Ker ni naše življenje praznik, se moramo resno pripraviti nanj, da nas ne najde nepripravljene, ko terja od nas one moči, ki so bile položene v našo naravo. Bridko je razočaran on, ki ni razvil te moči pravočasno, mogoče, ker je pogrešal vodstva, mogoče, ker ni slutil, čemu je pozvan na svet. —

Kar je zamudil človek pri sebi, skuša popraviti v novem življenju, v življenju, ki izhaja iz njega — v svojih otrocih. Če bo spoznal — bo popravil!

Neveden je otrok, brezskrben, neznane so mu bridkosti in težave, ne ve, kaj je resnost življenja. Stariši ga morajo privedi iz zelenih trat mladosti na trnjevo pot. Seznaniti ga morajo že v zgodnji mladosti z delom, telesnim in duševnim. Delo, resno delo prinaša človeku svobodo in samostojnost. Ne denar, ne posestva ne bodo donašala otroku sreče, pač pa pridnost in resno delo. Če hočeš, da bo otrok delaven, skrbi mati, da sama ne lenariš!

Ne ubivaj v otroku mladosti, otroškega veselja. Bodi z otroci otrok, priučili se bodo dela igraje, tako jim prihraniš marsikatero bridko uro.

Vsak otrok ima svoja posebna nagnjenja, ki se morajo v njem razvijati. Eno je potrebno, otroka ne smemo prepuščati samemu sebi, družbi brez nazorstva in pohajkovanju. Bolje je, da dela doma nered, se veseli, se joče, skače in nagaja, kot da uporabi čas v brezdelju bogve kje. Že majhnega otroka lahko navežemo na delo. Če je kaj raznesel, naj zopet pospravi. Svoje igrače mora pò dokončani zabavi zopet urediti, sploh je toliko drugih majhnih del, ki jih lahko izvršuje, da se priuči na red, točnost in snago. Le ne pripuščaj otroka samega sebi; to je prvi korak k samovoljnosti, lenobi in nerednosti.

Ko hodi otrok v šolo, nadzoruj ga pri učenju, a ne delaj mu naloge, da ga ne odvajš od samostojnega dela. Skrbno pazi, da spravi otrok knjige vedno na določeno mesto, da so snažne in v redu — a ne pospravljaj nikdar za njim. Tudi priproste, neuke matere morajo zahtevati to od svojih otrok in naj se ne zanašajo le na šolo, kakor da bi jih mogli naučiti tam vse ono, kar je dom zanemaril.

Materi je delo mnogo olajšano, ako nauči hčerko že zgodaj krpati obleko in perilo in podšivati nogavice, pospravljati sobe, omare in predale. Z desetim letom morajo pričeti tudi s potrebnim resnejšim delom, čeravno še vedno sivajo punčki oblekce. Veselje do dela in skrbnost se jim vcepi igraje, in ni se bati, da ne bodo nekoč skrbne in marljive gospodinje. Tudi pri kuhanju naj pomagajo pa pustiti, da same kaj skuhajo, seveda pod tvojim nadzorstvom.

Eno ne sme mati zamuditi: vzbujati ljubezen med bratom in sestro. Pomagati si morata drug drugemu; sestra naj pospravi bratcu posteljo, pomaga naj mu pri umivanju, sešije naj, kar je strgal, obveže naj mu rane, streže, ko leži bolan, a zato naj bo bratec ž njo uljuden, postrežljiv in ljubeznjiv. Mnogo je takih prizorčkov, kjer se razvija medsebojna ljubezen. A mati ne sme nikdar postavljati stene med dečkom in deklico, ker vsi so iz naše krvi — vsi vredni življenja. Čemu si zlovoljna mati ko se rodi deklica? Kaj te skrbi dota? Daj jej dobro vzgojo, dobro srce — in njena bodočnost bo preskrbljena. Skrbi raje, da vcepiš v sinčka ljubezen in spoštovanje do sebe, do sestic. Vzrastel bo iz njega mož, ki ne bo iskal v ženi le ljubico, temveč tovarišico, ki jo bo podpiral v veselih in trdih dneh.

Otrok mora ljubiti tudi neprijetno delo, ki zahteva potrpljenja in vztrajnosti. V vsakem otroku spi hrepenenje po moči, a to hrepenenje mu ne smemo kvariti s tem, da mu lajšamo delo. Če ne more otrok kako delo izvršiti, ne priskoči mu na pomoč, raje vzpodbujaj ga. Če ni prav naredil, naj ponovi, s tem se vadi v potrpežljivosti in vztrajnosti. Premnogokrat obupuje otrok in bi se zategadelj najraje udal brezdelju, a takrat bodi neizprosna. Buditi moramo v otroku ljubezen do neprijetnega dela. Ta boj z neprijetnim delom krepí otrokovo voljo in množi mu sposobnost, izvrševati skrbno in vestno tudi neznanatno delo. Če podpiramo otrokovo nemarnost, ošibi njegova volja, kakor ogenj, ki mu ne dokladamo. Kdor je površen pri neznanem delu, bo tudi važna dela opravljal netočno v svojo škodo in škodo drugih.

Privoščí pridnemu otroku tudi urico zabave v prosti naravi. Pripravljaj ga za bodoči poklic, toda ne zmračí mu mladosti. Pomlad se vrača — a mladost nikdar! —

POČETEK.

O »dkod sem prišel, kje si me pobrala?« je vprašalo dete svojo mater.

Odgovorila mu je napol v joku, napol v smehu in si privila dete na prsi.

»Bil si skrit v mojem srcu, ker si bil nje-govo hrepenenje, ljubček moj.

Bil si v punčkah mojih detinjih iger; in ko sem slednje jutro iz ila oblikovala podobo svojega Boga, sem oblikovala in preoblikovala tebe.

Bil si zaklenjen v božanstvu naše do-mačnosti; njega časteč sem častila tebe.

V vseh mojih nadejah in v moji ljubezni, v mojem življenju, v življenju moje matere si živel ti.

V naročju nesmrtnega Duha, ki vlada naš dom, si se dožil veke in veke.

Ko je moje dekliško srce razklepalo

svoje cvetne liste, si plavalo nad njim kakor vonj.

Tvoja mehka nežnost je cvetla v mojih mladih udih, kakor zarja na nebu pred solničnim vzhodom.

Miljenec nebes najmilejši, dvojček z ju-stranjo zoro, si plaval po reki pozemeljskega življenja in naposled si pristal ob mojem srcu.

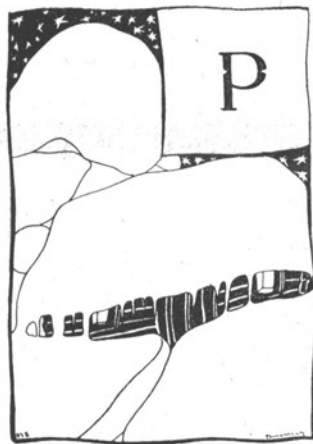
Kadar ti zrem v obraz, me prevzame sveta škrivnost; ti, ki si bil skupen vsem, si postal samo moj.

V strahu, da te ne bi izgubila, te privijam tesno na svoja nedrija. Kakšno čarodejstvo je zapletlo zaklad vsega sveta v te moje šibke roke?«

Rabindranath Tagore.

ZNAMENITE SLOVENKE:

JOSIPINA TURNOGRAJSKA.

RVA slovenska pi-sateljica in najbolj-ša naša pisateljica tedanje dobe, Josi-pina Turnograjska, je bila rojena na gradu Turnu. Pre-življala je svojo mladost ravno v ča-su, ko je vladala v Evropi pisateljska smer ki so jo imeno-vali romantika, zma-goslavje čustva nad hladnim razumom. Ker je bila zelo izo-

brazena, njena mati jo je dala namreč dobro vzgojiti, je vplivala nanjo ta čustvena doba, vplivali so tudi učitelji, ki so ji dali občečlo-veško in občeslovansko izobrazbo. Posebno slovansko gibanje je našlo v Josipini Turno-grajski mnogo odmevov, bila je vsa navdu-šena.

Slovensko ženstvo je bilo tedaj na zelo nizki stopnji. Vse je nemškutarilo. Josipina Turnograjska je bila največja med redkimi. Ko se je vzbudil v nji pisateljski genij, jo je urednik »Slovenske Bčele«, Janežič, veselo pozdravil. Prva njena povest je bila »Nedol-žnost in sila« (Opis usode Veronike Dese-niške), priobčena v omenjenem listu l. 1851.

Takrat je imela Josipina šele 18 let. Do te dobe — to pomnite! — smo imeli le eno večjo slovensko izvirno povest. (Cigler: Sreča v nesreči.)

Ko je bila v svojih najlepših letih, opisu-jejo jo kot krasotico, se je seznanila z mladim dijakom Tomanom, ki je bil pesnik. Zaljubila sta se in l. 1853 je bila poroka. Njun zakon je bil zelo srečen, spajala ju je najlepša pesni-ška ljubezen.

Toman je šel s svojo ženo v Gradec, kjer je hotel dovršiti študije. Tu se je Josipina po-svetila umetnosti. Žalibog, da je prekmalu umrla dne 1. junija l. 1854. Pokopali so jo na graškem pokopališču, kjer se bleste na pet metrov visokem, iz nabrežinskega marmorja narejenem obelisku besede: »Kdor dušno živi, ne umrje.«

Ona ni dokončala svojega dela. Bila je premlada. A kar je delala, je pričalo, da tiči umetnica v nji. Pomisliti moramo, da je uti-rala poti med prvimi. Osem njenih povestic je bilo priobčenih, okrog dvajset jih je ostalo v rokopisu. Pesem je spisala eno samo, a dobro in več drugih sestavkov. Znala je tudi izborno klavir in skladala napeve, a jih je le par zapisala.

Bila je vzor pridne žene in rodoljubke — me Slovenke smo lahko ponosne nanjo. Blag ji spomin.

ŽENA PRI AMERIKANCIH.

Zanimivo je slišati, kako stališče zavzema žena pri Amerikancih. Tam so čisto posebni prirodni in gospodarski pogoji, zato je tudi stališče žene zavzelo svojo prav posebno obliko. Prav posebno se to opaža v južni in v srednji Ameriki, kjer so se različna ljudstva najbolj mešala, kjer se je pomešalo evropsko svojstvo z domačimi Indijanci in to oboje še z zamorci, ki so bili tja pripeljani kot sužnji. Nenaravna mešanica treh plemen, kulturnega evropskega, surovega zamorskega in indijanskega, je postavila žensko nekako na stališče, ki odgovarja vsem trem značajem.

Pri narodu, ki nastaja v Zedinjenih državah, zavzema žena stališče, ki je evropskemu najbolj podobno. Kakor močno nadvladuje v Zedinjenih državah angleško pleme, tako se tudi stališče žene približuje tistemu na Angleškem. Ona je oproščena težkega dela, vsi se vedejo naproti nji obzirno, ustvarjena je samo za družino. Kakor imenujejo Anglijo raj za ženske, tako bi lahko imenovali tudi Zedinjene države.

To čislanje ženskega spola izvira seveda tudi iz tega, ker je v Ameriki veliko pomanjkanje žensk. One so za Amerikanca luksuz.

Kakor se Amerikanke po svojem slokem telesu in ozkih ledjih precej ločijo od Evropejk, tako so tudi duševno precej oddaljene ženam to stran velike vode. V njih se je razvila mnogo več duha samoljubja in samostojnosti, moškosti bi dejali, je v njih, kot celo pri njih angleških sestrah. To pa gre skozi vse sloje, do najnižjega delavskega sloja doli. Seveda je tudi moški v Ameriki ves drugačen, delaven, neutruden, skrajno so uporabljene vse telesne in duševne moči. Za oddih sta mu žena in šport. Seveda se tu potem godi, da mož smatra ženo le za igračko, to pa škodi materinskemu značaju žene in ga ubija.

Kot malokje se je v Ameriki razvila ženska emancipacija, kjer pogosto zavzemajo ženske zelo važna mesta.

Važno je vprašanje, če se bo stališče žene v Ameriki razvijalo v isto smer, ali bo okrenilo drugo pot? Jasno je, da je ne bo moč goče tako naglo izpodriniti z zavojevanega stališča. Le z gostim priseljevanjem drugega ljudstva, bi se dalo kaj spremeniti, a tudi to je malo verjetno.

* * *

RAZGLEDI.

O LEPOTI TELESA.

Ni je lepše harmonije, kot je lepota duše, združena z lepoto telesa. V lepoti je moč — pravijo, in človeku, kaferega je obdarila narava z lepim telesom, so odprta vsa srca, vse duri. Koliko skritih in tihih dejanj vodi lepota tega ali onega človeka. A ni je lepote brez zdravega in harmonično razvitega telesa, brez dušne lepote, brez gracije in miline.

Zgolj lepe poteze in sveža zunanost niso privlačna sila, ako ne odseva iz obraza srčna dobrot, zato nam letimo na mnogo ljudi, čegar poteze niso pravilne, a njih dušna milina in njih zdravje uplivajo močnejše kot pravilne a mrzle poteze.

Že od nekdaj so hrepencele ženske po lepoti; negoval se svoje telo in iskale so tudi umetne pripomočke, da so navidezno povišale lepoto telesa. A pojmov se izpreminja stopnjevale z razvijajočo se kulturo. Stari kiparji in slikarji so videli lepoto ženske le v lepih potezah. Sodobni portretisti iščejo lepoto v dušnem izrazu, v zdravju telesa. Ni več onih sladkih obrazov, nežnih barv, ki kvarijo le pravi okus in ugajajo le, ne večim očem.

Prave lepote ne najde, kdor je ne išče! Le zdrav in razvit čut estetike in zdrava sodba zamoreta soditi o resnično lepem. Češče se prenašlo izreče beseda: to je lepo, to je grdo! Predmet treba prej preceniti in pretehtati. Zlasti me ženske smo v tej sodbi prehitre. Boždiši pri izberi blaga ali moža. Estetični čut — ako ni že prirojen — si moramo pridobiti z opazovanjem in pra-

vo sodbo, z gojitvijo lepote in snage pri sebi in okolici. Dom — to je najbližja okolica — je prvo izpričevalo ženske estetike.

Moj namen je govoriti o negovanju telesa žene in njega lepoti. V dosego iste je treba skrbeti v prvi vrsti da si ohrani zdravo telo. Zunanji znaki zdravega telesa so lepe linije, ravno telo, barva kože in las, blesk oči, zdravo zobovje in izraz obraza.

Rekla sem, da moramo imeti predvsem zdrav pojmov o lepem. Stari grški kiparji so ustvarili v svojih delih ideal ženske lepote, ki ga občudujemo še danes. A kako malo prave lepote najdemo v naši dobi! Vzroki so nešteti: podedovane, nelepe oblike, kratkovidnost, slab zrak, nepravilno prehranjevanje, nepravilne obleke, obutev, stezniki, to so zunanji znaki, vsled katerih ne doseže ženska prave lepote, in potem: jeza, sovraštvo, nevoščljivost, razne nerednosti v uživanju, ki dajo obrazu oduren, trd izraz, vse, kar manjša lepoto.

HRANA OTROK.

Nežni organizem otroka je občutljivejši kot oni odrastlega, že dozorelega človeka. Razvijajoče se telo se ne more uspešno boriti napram škodljivim, zdravje uničujočim elementom v taki meri, kot že razvito telo. Kar ne zamore preprečiti narava otrokova, to morajo preprečiti stariši tako, da skrbno čuvajo zdravje svojih potomcev.

Napačna hranitev otrok je ena glavnih napak, ki uničuje zdravje otrokovo. Že v zgodnji mladosti, v pr-

vem letu se premnogim otročičem vgnezdi kal boleznin in razpoložljivost za razširjenje raznih bakterij. Statistika jasno kaže, da je največ otrok bolnih na prebavnih organih in da umirajo največ vsled te bolezni.

Ker je otroški organizem radi nežnosti podvržen premnogim boleznim, potrebuje posebne paznje in negovanje a obenem se mora utrjevati. Ko je otrok bolan, išče mati nasvetov pri zdravniku, hrani ga po zdravnikovem navodilu in skrbno pazi, da se v čem ne pregreši.

Otrok ozdravi — strah mine, a mine tudi ona skrbnost in točnost, ki se jo opazi tekom bolezni. Saj zdravemu otroku vse tekne — če ni razvajen — mislijo matice; a so v zmoti! Ni vse dobro za otroka, ni vse dobrodošlo malemu žledčku. Po bolezni se navadno otroku tek podvoji, zdi se, da hoče nadomestiti, kar je zamudil med boleznijo. Tu je treba vodilne roke! Sploh je neobhodno potrebno, da se navadi otrok že v prvem letu na gočov red. Jej naj ob gotovem času in starosti primerno količino.

Otrok, ki nima zadostno hrano, ošibi, zaostane v rasti, telesni in duševni. Njegov ošibljen organizem se ne more upirati raznim bakterijam, ki najdejo zategadelj ugodna tla in ugonabljajo zdravje. Slaba kri ne daje telesnim organom onega življenja, one moči, ki jo potrebuje človek v boju zoper zdravje uničujoče elemente.

Kakor zaostaja otrok brez prave hrane v rasti in moči, tako si kvari zdravje tudi oni, ki ima preobilno in premočno hrano. Mati, ki napaja otroka vsako uro, ki da otroku vse, kar si poželi — ga ugonablja. Odtod brezbarvna lica, blede ustnice! Mati, hrani otroka pravilno in zdrava barva tvojih otrok bode pričala o tvoji modrosti, o tvoji preudarnosti, pričala bodo, da si vredna biti mati! Gorje otrokom, ki imajo nevedno, nerazsodno mater.

Najprimernejša in najboljša hrana v prvih treh letih je mleko, ker vsebuje vse, otroku potrebne snovi. Da se ne naveliča otrok mleka, menjaj snov, ki vanj ukuhaš. A tudi pozneje, ko otrok doraste, kupi mu raje mleka, ko meso in sladčice. Preveliko vrednost se pripisuje mesu. Vsak dan zaužito, povzroča zaprtje in žledične bolezni. Tudi z jajci ne napajaj preveč otrok, ker se radi preobilno zaužitih beljakovin vzbujajo v njem prezgodnja seksualnost. Poznala sem mater, ki je dajala otroku za večerjo po eno jajčko in škodelico mleka in to redno vsaki dan. Mislim, da je storila to iz komodnosti in otrok je bil kljub temu bledičen. Preenoželna hrana ne prija otroku. Krvni dohaja vedno ista snov, zato oleni. Najboljša je mešana hrana: močnate jedi, fižol, krompir, mleko, jajčne jedi, kuhano sadje, zelenjava, zlasti špinača, grah, redič. Otroku daj k močnati jedi vedno tudi kompot ali zelenjavo. Osvežujoče vplivajo pomaranče. Mesto sladčice kupi suhih fig in dateljev, ki so redilni. Med naj ne manjka v tvoji hiši. Ne dajaj otroku prašičjega mesa, le tu pa tam ga sme zaužiti. Ni ga hujšega sovražnika za nežne žledčke.

Otroci, ki hitro rastejo, rabijo večjo količino hrane. Kruha pojedjo otroci navadno preveč, zato so slabokrvni in bledični. Ako opazuješ šolske otroke, kaj vsega prinesejo nekateri s seboj, ostrmiš! Taki kosi kruha, da bi bili še za lačnega delavca preveč, in bogve še kaj — ko bi zadostovala žemlja z medom ali putrom ali malo jabolko. V teh časih draginje jim ne more sle-

herna mati tega privoščiti a radi tega jih ni treba napajati preveč s kruhom.

Smilijo se mi matere, še bolj otroci, katerim ne more deliti mati zadostno, dobro in okusno pripravljeno hrano; a smilijo se mi tudi oni, ki izgubé telesno svežost vsled neredne, preobilne hrane. Največji reveži so oni otroci, ki jih zastrupljajo stariši z vinom in žganjem. Opazila sem zlasti na kmetih, kako napajajo otroke z vinom, češ, da daje moč in dela kri. Ni je ne spametnejše matere, kot ona, ki ugonablja svojo deco ra duši in telesu. Koliko talentov nam zakoplje vino in to češče vsled materne nevednosti, materne šibkosti. Noseča, doječa misli, da mora ugoditi vsaki lastni želji. To je predeodek, ki jo dela tem šibkejšo, čimbolj se mu podvrže. Ker je prešibka, da bi sama sebi ukazovala, ne zamore tudi pozneje brzdati svojega otroka. Da, še juna se ji zdi sinček, ki je zli kozarec vina v grlo. In potem — očetov zgled! Kedo bi popisal vse gorje?

Ugonablja se rod za rod! Mesto da bi srečali zdrave obraze, krepke postave, zremla lica, mrsave postave, steklene poglede, ki pričajo o nezmernosti, o uživanju!

ZA NAŠE KUCHARICE.

Pečeni golobi. Napravi spodaj označeni nadev in napolni s tem golšo in telo skrbno očiščenega že osoljenega goloba, zaši odprtino in speci goloba na maslu (za enega goloba 20—30 g) 20—30 minut pri zadostni kurjavi. Zalivaj večkrat in dodaj po okusu kisle smetane. K omaki dodaj prašek moke in smetane.

1. Nadev. V mleku namočena žemlja, sesekljan peteršilj, drobno sesekljan špeh, 1 jajce, česen, poper sol.

2. Nadev. 60 g putra mešaj in dodaj 2 čeli jajci, 6 žlic sladke smetane ali mleka, 150 g zribanega kruha, soli, prašek muškatovega oreha in žličko sladkorja. Po okusu dodaj pečico rozin in nekaj zmletih mandelnov.

Golob v omaki z rižem. Položi goloba v kozico, zalij z vodo, dostavi soli, peteršilj, korenje in kuhaj, da bo meso mehko. Potem vzemi 300 g riža, opari ga z vrelo vodo ali golobovo juho, dodaj za oreh masla ter pokri in postavi na kraj štedilnika, da se napije. Med tem pripravi sledečo omako: V razbeljenem maslu ali masti napravi bledorujavo prežganje ki ga zaliješ z vodo ali juho, dodaj malo limonovega soka, prašek paprike in soli, vse to naj se kuha $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ ure. Nazadnje dodaj omaki v belem vinu ali kisli smetani stepen rumenjaka.

Goloba zreži lepo na koščke, vzporedi na sredjo krožnika v obliki kupole, obdaj okoli z pripravljenim rižem, meso oblij z omako, na riž pa potrosi parmezana.

V omako lahko narežeš karfijole ali špargel.

Mariniran golob. Očiščenega goloba položi za par dni v z vodo razredčeni kis. Potem nareži špeha, položi v golobovo telo ter zaveži z nitjo. Položi goloba v kozico, oblij s vročim maslom ali mastjo (za enega goloba 25—50 g) in peči pri dobrem ognju 20—30 minut. Večkrat zalij in dodaj kisle smetane. Serviraj s kislim zeljem ali češpljevim kompotom.

Opohan golob. Zreži lepo goloba na koščke, pokapaj z citronovim sokom, ovaljaj v moki, ki je pomešana s zmlato soljo, pomakaj v z malo vode stepenim jajcem, ovaljaj v kruhovitih drobtinah in speci 10 minut lepo rumeno v olju. Te koščke položi okoli zelenjave.

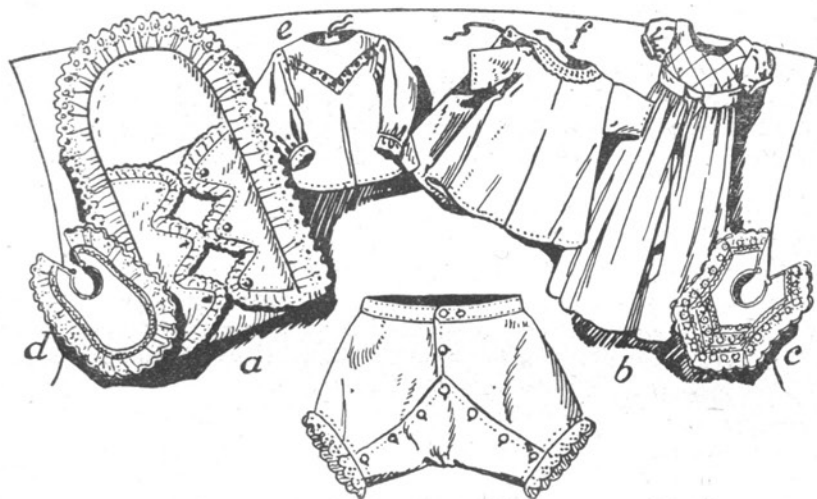
OTROŠKE OBLEKE.

Pcrlilo novorojenčka. Kroji se vdobé pri urednici.

18197 (E) Obleka za dečka. Bluza se zapne na hlačke. Kroj v 52, 56, 60, 64 gornje širine. Pri 1.40 m visokem blagu se rabi 1.75 m za velikost št. 64.

Mapa št. 2. Skupina. — Otroške obleke — kroji se vdobijo po naročilu.

15315 (E) Obleka za deklice s drugobarvnim uložkom in kratkimi rokavi. Kroj v 60, 64, 68, 72, 76 gornje širine. (Dolgost 65, 64, 70, 82, 94 cm). Pri 1 m visokosti se rabi 1.60 m blaga za štev. 68.

K. M. 501. Pelerina za dež iz nepremočljivega blaga s kapuco za deklice in dečke. Kroj se vdobi za dolžnost cm 75. Rabi se 1.45 m blaga, ki je 130 cm visoko. Vdobi se tudi manjše in večje kroje.

18197 [E]

K-M 501

15315 [E]

RAZNI NASVETI.

SPANJE OTROKA.

Da se more organizem otroka uspešno razvijati, potrebuje primerne hrane, zraku, gibanja a tudi spanja. Delajočemu človeku je potrebno spanje, da zadobi novih moči, da si ohrani zdravje, a otrok, ki ne bi spal zadostno, bi zaostajal v rasti; srčna bolezen bi bila neizogibna. Ako je novorojenček zdrav, spi navadno; bedi le takrat, ko ga kopljemo povijamo in hranimo. Šele v tretjem in četrtem tednu ga sme mati pestovati po četrte ure; v osmem tednu pol ure, v dvajsetem in petindvajsetem tednu po celo uro. Toda še s dvanajstim mesecem mora spati otrok nad 12 ur. Nespametne so matere, ki vzdigujejo otroka in nosijo okolu že prve tedne. Postaja siten in nemiren, ker mu živci ne počivajo zadostno. Marsikatera mati je mnenja, da se otrok že mlad kaj kmalu duševno razvije, ako spoznava koj okolico. Nasprotno, živci se utrde, ako otrok prve tri mesece počiva in spi; da je le snažen, suh, da spi v zračnem prostoru, da ga hranimo redno, se lepo redi. V drugem in tretjem letu spi otrok navadno ponoči 10, 11 do 12 ur, popoldne po 1½ do 2½ ur. Pozneje ne potrebuje popoldanskega spanja. V šestem letu spi otrok ponavadi 10—11 ur, v sedmem letu 10½ ur, v devetem letu 9½, v dvanajstem letu 9 ur, v 14. letu 8½ ur. Seveda če je zdrav, če se je primerno naskakal in če ni duševno ali telesno preveč utrujen. Najbolj primerne ure za spanje otrokovo so od 9 zvečer do 6 ali 7 zjutraj. Matere, ki vodijo otroke v gledališče in na ples, kvarijo zdravje otrokovo, ker zg. bi prožnost in svežost duha in telesa. Noč je namenjena spanju, dan pa delu. Otrok naj se zabava v prosti naravi in ne na plasu, da ne bo star še s mladim telesom. Vse ob svojem času!

OTROŠKE BOLEZNI.

1. *Bljuvanje* je zelo razširjena otroška bolezen. V poletnem času se pojavi večkrat v zvezi z drisko. Glavni vzrok te bolezni je nepravilna hranitev dojenčka. Le redkokedaj zbole na tej bolezni otroci, ki jih mati doji. Kravje mleko in razni surogati le pospešujejo to bolezen. Da so ravno poleti podvrženi nepravilno hranjeni otroci bljuvanju in driski je kriva vročina, ki skvari jed. Kislato mleko je za otroka strup.

Takoj pri prvem pojavu bljuvanja združenega z drisko, se ne sme več hraniti otroka z mlekom. Ako se to ne zgodi, se prepreči vsako zdravljenje. Materno mleko je v takem slučaju manj nevarno, in na driski bolan otrok se še lahko doji, ako ni bolezen prehuda.

Način zdravljenja. Otroku kuhaj zdrob na vodi, tudi v mesni juhi dobro kuhan in pretlačen riž ustavi drisko. Za žejo daj otroku kamiličnega čaja. Ko preneha bljuvanje in driska, daj otroku najprej z vodo pomešano, dobro prekuhano mleko, in le polagoma sme zavžiti prejšno hrano. Ako se pa bolezen vleče na dolgo, daj otroku, da ne šibi, vsaki dan mesno, riževo juho, kot zgoraj omenjeno, a ki ne sme biti mastna, in sicer po par žlicah trikrat na dan, zjutraj, opoldne in zvečer. Tudi ječmenova voda je priporočljiva. Na trebuh devaj gorke obkladke (kis in voda) a pazi, da se otrok ne prehladi, sicer se pojavi črevesni katar.

2. *Krči* so tudi posledica nepravilnega prehranjevanja otrok kakor: če zavžije neprebavno ali težko prebavno jed ali preobilno hrano. Težak kruh, sir, surovo sadja, zlasti neolupljeno in zeleno, solata in druge

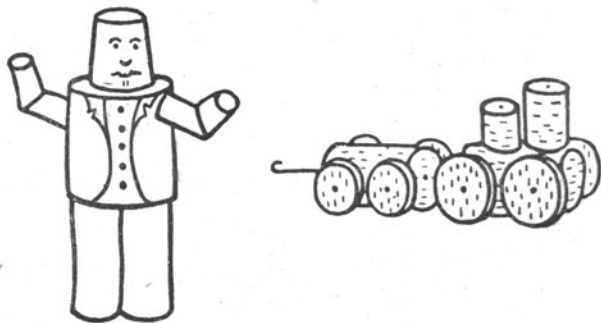
težko prebavne jedi zelo škodijo malemu otroku, čigar prebavni organi so jako šibki. Odrastel človek občuti pri prepolnem želodcu le neprijetno stiskanje in težo želodca; a pri nežnem otroku se raztegne vsled neprestanega draženja v želodcu in drobu ta neprijetni občutek v centralno živčevje in vsled tega se pojavijo krči najprej v obraznih in čeesnih mišicah, odtod obračanje oči, potem se razširijo ti krči po vsem telesu. Otrok se zvija, včasih tudi otrpne.

Krče povzročajo včasih tudi gliste, ako nastopijo v veliki meri. Razdraženi živci droba javijo neprijetni položaj centralnemu živčevju, kar povzročuje krče. Krči niso vedno enako nevarni otrokovemu zdravju; včasih več, včasih manj. Iskati je treba vzrok istih, ki ga moramo vedno natančno preiskati. Krči, ki se pojavijo vsled glist, ali vsled nepravilne hranitve, preidejo navadno brez posledic. Smrtno nevarni pa zamorejo biti oni krči, ki dosežejo višek bolezni in ki so simptomi vnetja možganov ali tuberkuloza istih. Tudi krči rakitičnih otrok so nevarni, zlasti, ako se večkrat pojavijo. Slabo znamenje je tudi, ako trajajo ti krči predolgo, da se otrok dolgo ne zave, ali pa, ako se pojavljajo prepogostoma. Ako napade ta bolezen šibkega otroka, je to navadno znak težje in nevarne bolezni.

Pri krčnih napadih ni neobhodno potrebna zdravniška pomoč. Paziti pač je treba, da se otrok, napaden od krčev, ne udari, da ne pade ali da se ne zamota vsled gibanja v blazine in rjuhe. Prostemu d.hanju ovirajoče obleke treba odstraniti, glava mora ležati višje. Ko se povrne zavest otroku, ne sme zreti naravnost v svetlobo. Na glavo in sence položi mrzel obkladek, ki se obnovi vsakih pet minut. V slučaju, da so krči posledica prepolnega želodca, se izpere otroku črevo z mlačno vodo. Po prestanem napadu naj otrok mirno zaspi a skrbi, da bo njegova hrana lahka in tečna.

IGRAČKE IZ ZAMAŠKOV.

Neuporabne, že prevrtane zamaške zmeče navadno gospodinja v smetišče, da ne delajo nadleže v kakem predalu. A hranila bi jih raje, da si naredé otroci iz njih različne igračke. Saj se vesele vsega, kar sami napravijo in bolj cenijo, kot kupljene drage igrače. Iz zamaš-

kov različne velikosti si postavi lahko mozička. Za telo si izbere prav velik zamah; na tega natakne z buciko majhen zamah, ki tvori glavo. Oči, nos in usta si zriše s črnilom. Tudi brke ne smejo manjkati. Dva dolga, tanka zamaška nadomestujeta noge, ki se jih tudi pritrudi z buciko k telesu. Roke sestavi iz štirih tankih zamaškov. Na isti način se napravi mozičku ženico, rabi se le sedem zamahov. Eden velik tvori krilo, manjšega se postavi za život, še manjšega za glavo. Posebno veselje napravi otrokom, da smejo tak parček še pobar-

vati in ozaljčati po svojem okusu. Vzbuja se tako v njih domišljija in hrcpenenje po lastnem ustvarjanju. — K možu in ženi lahko postavi otročičke, da se ne bosta dolgočasila. Dolg, tanek zamašek služi kot telo, za roke noge in vrat se natakne vžgalico. Ono vžgalico, ki tvori nogo, natakni v majhen košček zamaška, in mal možičelj stoji pokoncu. Na vrat vtakni okroglo vrezan zamah, ovij ga z belkastim papirjem, na katerega narišeš nos, usta in oči. Za lasce prilepi na glavo nekaj neuporabne volne. Zeničice lahko cblečeš v pestre obleke, ki jih otroci sami izgotovč.

Dečki si napravijo iz zamaškov železnico; čimveč zamaškov imaš na razpolago, tem daljša bo. Za kolesje se izreže iz zamaška 1 cm debele obode, tudi lesene gumbne duše ali lepenko se uporabi za kolesa. Za vagon se postavi velik zamah, v katerega se zabode z buciko štiri kolesa. Skozi vagon se vtakne podolgoma žico, ki se jo ob koncih zaokroži. Tako se lahko zveže en vagon ob drugega. Lokomotivi se pridene dolg, ozek zamah, ki nadomestuje dimnik; manjši zamah pa igra ulogo parnega kotla. K lokomotivi se potom žice priklopi vrsto vlakov.

ZAPISKI.

ZAKRIVANJE OBRAZA.

Znano je, da imajo turške žene zakrit obraz vedno, kadar so iz hiše, pa tudi doma jih ne sme videti v obraz, noben možki razen moža in brata. Ta navada se začne, ko so deklice stare 14 let, in traja celo življenje. Dandanes se pa to vedno bolj opuščā; posebno bolj moderne ženske se na vso moč branijo obraznega zagrinjala, ter hodijo rajše odkrite okoli kakor druge Evropejke.

Ta navada pa ni doma samo v Turčiji, marveč jo je opaziti pri raznih narodih na Vshodu in drugod. Že v najstarejših časih so imeli ljudje vero v »slabo oko«, t. j. v človeka, ki more s svojim pogledom škodovati drugim na več načinov. Mislili so, da je posebno med ženskim spolom mnogo takih »čarovnic«, kdor je hotel kaj obvarovati pred takim škodljivim pogledom, je zadostovalo dotično stvar zakriti; do zakrite stvari ni imelo »slabo oko« nobene moči.

Ženska pa je bila že takrat ponosna na svojo lepoto, pripravljena zanjo tudi veliko žrtvovati; ako je bilo treba. V skrbeh, da ji kdo te lepote ne odčara ali pokvari, si je začela zagrinjati obraz pred osebami, ki so se ji zdele nevarne. Največkrat pa se ni gotovo vedelo, kdo je tako nevaren, zatorej so bile radi večje previdnosti zagrnjene vselej, ko so šle od doma.

Drugje zopet so bili mnenja, da imajo hudobni, nečisti duhovi do nepokrite ženske veliko oblast; da se jih obvarujejo, so začele pokrivati glavo (pa ne obraza).

V poznejših časih so morale tudi vse pri božji službi navzoče ženske imeti zakrito glavo. V katoliški cerkvi je to, zapovedal že apostol Pavel. To zakrivanje sloni na ženski sramežljivosti. Odvrāčati od sebe pozornost, radovedne in poželjive poglede možkih, je dalo povod zakrivanju žensk.

Glede tega imajo po nekaterih krajih zelo čudne navade ob priliki, ko ženska stopi v zakonski stan.

Pri narodu Damara — pripoveduje Crawley — ima mlada žena posebno zagrinjalo za obraz, da se z njim zakrije, ko pride ženin, ki jo sme videti še le četrti dan po poroki.

V južni Arabiji morata sedeti ženin in nevesta na

dan poroke vsak v posebnem prostoru, mirno, brez jedi in pijače, od poldan do polnoči. Nato gostijo ženina možje, žene pa nevesto, katera sme videti moža še le četrto noč.

Špartanski ženini so tudi na dan poroke obedovali v skupni obednici z drugimi možkimi. Komaj v noči so se smeli podati k nevesti, toda jo zopet zapustiti pred jutrom. Tako je šlo več časa. Pripetilo se je celo večkrat, da jima je bil rojen prvorojenec, še predno sta se videla pri dnevni svetlobi.

Tudi v Egiptu ne sme videti ženin svoje neveste pred poroko; komaj po vseh poročnih slavnostih, ji sme z raznimi obredi odgrniti obraz.

Bosanska deklica.

Za časa praznovanja poroke v Maroko, sedita ženin in nevesta na neke vrste prestolu, nevesta zakrita, mirna kot kip. Drugi dan v mraku jo spremljajo znančci, sorodniki in drugi na možev dom, kamor sede na poročna posteljo in odgrne prvič oči.

Jezececi nevesta se zakrije od glave do pet v gost pajčolan; prišedša v novi dom se zapre v temno sobo, kjer ostane tri dni; po pretoku teh dni jo sme videti mož.

V Mandžuriji si odgrne nevesta obraz drugo jutro po poroki, ko je že preživela eno noč z možem.

Pri jeruzalemskih judih mora stati nevesta pod nekakšnim baldahinom ves čas poročnih obredov z zaprtimi očmi, ki jih odpreti še le, kadar pride v poročno sobo.

Take in podobne navade dobimo več ali manj po vsem svetu, največ pri slovanskih narodih. Pri teh nosi skoraj povsod nevesta pajčolan na dan poroke, ker se je ravno pri Slovanih ohranilo toliko starodavnih običajev, ki še dandanes živijo.

R. L.

PRI TELEFONISTKAH V NEUJORKU.

Podjetno ameriškansko ženstvo si je v marsičem priborilo svobode, da je zavidanja vredno. Amerikanka nadkriljuje naše ženstvo: pogumno je in vztrajno; če ohrani pri samostojnem delu še ženskost, jo lahko obz

čudujemo. Ker je marljiva, so jej odprta vrata v privatna in državna podjetja. Kako cenijo Amerikanci žensko-delavko, je razvidno iz udobnosti in ugleda, ki ga uživa po uradih. Zanimivo je, kako opisuje Klara Ratzka privatno brzojavno podjetje v Neujorku City, kjer je zaposlenih izmed 46.000 mož, 27.000 žensk, po večini gospa.

»Zelo ljubezljivo so me sprejele telefonistke v glavni centrali« — pravi — »ko sem si šla ogledat to podjetje. Zadovoljnost me je navdajala ob pogledu teh marljivih in veselih čebelic. Notranjost poslopja me je iznenadila. Bivanje v tej družbi v lepo opremljenih dvoranah spominja človeka na udobnost lastnega doma. Z veseljem se dela v takih okoliščinah. In res, ta dekleta so vestna a vedno živahna in sveža, kar priča o dobrem gmotnem položaju.

Lahko so pridne, ko skrbe podjetniki po očetovski za vse zaposlene moči. Postavljena je od podjetja plačana zdravnica, ki ima v centralnem posloplju lepo opremljeno stanovanje; sprejema uradnice brezplačno in deli tudi zdravila na račun podjetnikov. Vsake tri mesece mora vsaka telefonistka k zobozdravnici, ki je istotam nastavljena.

V posloplju se nahaja tudi restaurant, kjer vdobe uradnice cena, z dobro pripravljena jedila. Ob pauzah, ki trajajo $\frac{1}{4}$ ali $\frac{1}{2}$ ure pred in popoldne, se zberejo telefonistke v zato določenih, okusno opremljenih dvoranah. Tam čitajo, svirajo in plešejo; zabava je prav domača. Starejša, izobrazena gospa jih poučuje v maršičem in jim je svetovalka. Nauče se tudi lepega vesenja, konverzacije in vsakovrstnih ročnih del.

Kamor vstopiš, povsod je živahnost in kljub temu je povsod tako tiho, zlasti v glavni sobi sem se čudila tišini pri tolikem delu in tolikem osebju. Zdi se, da so vsa ta dekleta in gospe vzgojene v medsebojni ljubezni in v ljubezni do dela.

Čudila sem se redu v garderobi. Po osem deklet ima skupno eno omaro za spravljene površne obleke in vsaka ima svoj predal za klobuke in drobnarije. Z vsem je preskrbljeno.

Uradnice imajo tudi vsakoleten dopust. Dom zabave jim je tudi na razpolago, kjer priredijo vsako leto veselico; »Telephon Review« je obširen mesečnik, ki ga vdobe uradnice brezplačno.

Ko sem se napram gospodu, ki mi je vse razkazoval, pohvalno izrazila o vseh napravah in razkošni opremi, je rekel: »Mi rabimo zdrava dekleta, ki nam morajo dati v zameno te udobnosti vso delavno moč. Da zamorejo delati z veseljem in vestno, potrebujejo dobre hrane in ne smejo delati čez mero. Lepa okolica pa jih vzpodbuja in jim vliva novih moči in zanimanje za delo, zato naše podjetje ne štedi z lepo in okusno opremo. Ljudje se čutijo srečne v lepi okolici. Kdor je srečen in zdrav izvršuje delo dobro«.

H koncu tega opisa pravi Klara Ratzka:

»Bogve, koliko ljubezni do bližnjega leži v dejanju teh podjetnikov. Zdi se mi, da jih podpira le osebni egoizem, kajti, povsod vidim le mlade, sveže moči; ko so v letih in izčrpane — lahko gredo«.

V teh besedah leži tragika ženske uradnice.

* * *

Otroške vrtnarice in drugo. Ni samo slučaj, da se toliko žensk posveti za otroške vrtnarice in za učiteljice, zato ker najdejo v tem poklicu delo, ki ženski že po nagonu najbolj odgovarja: neporočena ženska

dobi delo poročene ženske precej odgovarjajoče opravilo. Tudi ni samo slučajno, da se mnogo žensk posveti zdravstvu, jezikoslovju in narodnemu gospodarstvu. V poklicu zdravnice, profesorice in nadzornice v tovarni se nudi zopet priložnost za tisto skrbljivost, ki je dana vsaki družinski gospodnji. Bolj ko žene volijo poklic po svoji volji, bolj bo ta odgovarjala tistemu pravilu, ki ga opravlja ženska kot soproga, gospodinja in mati.

Zakon za otroško varstvo. V Nemčiji je bil že l. 1899. sprejet poseben zakon za otroško varstvo, da pomore proti izrabljanju otroških telesnih sil v industrijskih krajih porenskega ozemlja. Tedaj so napravili poseben zakon tudi glede mater, ki delajo v tovarnah. Določeno je bilo, da žene štiri tedne po porodu ne smejo delati v tovarnah in v petem in šestem tednu le tedaj, če se zdravnik izreče, da je njeno zdravje v redu.

Ženski denar. V prastarem, še zelo primitivnem življenju ljudstev nahajamo pogosto kot edine nositeljice in najboljše pospeševalke trgovskega življenja, v kolikor se to tiče najnujnejših predmetov. One same in edine so pogosto hodile na sejmišča, kjer so kupovale potrebščine: lonce, sukanec, platno itd. Tu so se pogajale in barantale za vse omenjene stvari, mejtem ko je bilo predmetov, ki so zadevali moško kupčijo, zelo malo in so se po večini nanašali le na živinorejo. Ženske so rabile za svoje kupčije poseben primitiven denar, ki so ga imenovali »ženski denar«, s katerim je bilo mogoče kupiti le omejeno število različnih predmetov, mejtem ko so imenovali zlati denar, namenjen za večje kupčije, »moški denar«. Ta denar, prvi in drugi, je krožil samo med osebami istega spola. No, v Oceaniji so imeli celo poseben denar, s katerim je bilo mogoče divjakom kupovati ženske, ker še niso poznali naše snubitve.

Zakon na levo roko so imenovali stari Nemci tisti zakon, ki se je javljal posebno med nekaterim plemstvom, pri katerem žena ni delila z možem visokega dostojanstva in stanov in otroci niso imeli popolno dedno pravico. Taki zakoni se tu pa tam pri visokem plemstvu, posebno na dvorih še pripetijo. Imenujejo jih morganatične zakone. Primerov imamo v zgodovini mnogo. Med drugimi zakon Ane Plohl z nadvojvodo Johanom Avstrijskim. Tudi bivši avstrijski cesar Franc Jožef je bil baje morganatično poročen z neko gledališko igralko.

Indijanka pri gledališču. Prva Indijanka je bila nedavno sprejeta k nekemu njujorskemu opernemu gledališču. Ona je hči nekega indijanskega glavarja in se imenuje Atalija Unkalunt. Izobrazila se je za operno pevko in je pela glavno ulogo v operi »Ritnija«.

»Društvo slovenskih književnikov« je na svojem zadnjem občnem zboru dne 18. 12. 1922 sklenilo, da bo vodilo seznam o vseh prevedenih delih in zato naj vsi slovenski pisatelji pismeno sporoče »Društvu slovenskih leposlovcev« v Ljubljani, Kongresni trg 7 (Slov. Matica) naslove del, ki so jih ali že prevedli, ki jih prevajajo, ali pa jih nameravajo prevesti, da se s tem prepreči morebitna kolizija. Tudi se bodo vsakomur na prošnjo dajale tozadevne informacije.

Ravnatoko je sklenilo društvo, da bo prevzemalo brezplačno pravno zastopstvo za svoje člane v vseh slučajih kršitve avtorskih pravic. Člani naj se zato v to svrhu obrnejo na društvo z natančnimi podatki. —

